

In het diepduister der vaderlandse wouden, onder de majestueuze Wodanseiken, offerden onze Bataafse voorouders met enige regelmaat smakelijke jonge maagden aan de goden. En nog steeds worden er mensenoffers gebracht in onze bossen, ook al zijn die niet meer diepduister, en evenmin majestueus. De mensenoffers van vandaag zijn bosarbeiders. Ze zijn weliswaar niet zo sappig, maar met de jonge maagden van vroeger hebben zij gemeen dat zij niet oud worden. De gemiddelde vellingsarbeider is binnen enkele jaren een gevelde arbeider.

Bosarbeid. Je zou het een zelfvellend beroep kunnen noemen. De bosarbeid is een destructiebedrijf dat het niet laat bij bomen alleen. Met iedere boom gaat een stukje van de eigen gezondheid tegen de grond. Bij bossjes gaan de bosarbeiders de WAO in, hoewel die toch bedoeld was voor oudere ambtenaren die overdag de slaap niet meer konden vatten. En dat is geen verschijnsel van de laatste jaren.

Toen onze Bataafse voorouders uitgestorven waren (eigen schuld, hadden ze die maagden maar niet moeten of-

De duistere middeleeuwen

feren) en de middeleeuwen hun intrede deden, werden de bossen wat minder duister. Er vond ontginning plaats. Kastelen werden gebouwd. In die kastelen zetelden de vorsten. Het bos hoorde hen toe. Zij stelden leenheren aan die het beheer voerden. En er waren lijfeigenenen die het zware werk deden. Als de kasteelheer hardhout nodig had, dan riep hij zijn leenheer, en die stuurde de lijfeigenen het bos in. De kasteelheer was de boseigenaar, die zetelde in zijn ivoren kasteeltoren. De leenheer was zijn zetbaas, de aannemer. Die deed zelf niets, maar hield in opdracht van zijn vorst de onderhorigen onder de duim.

Houthakkers hadden het slecht, in de middeleeuwen. De kasteelheren zagen hen niet staan, zij hadden alleen belangstelling voor de jacht en de opbrengst van hun gewesten. De leenheren waren slavendrijvers, uitbuiters, uitsluitend uit op eigen gewin. De houthakkers moesten onder onmenselijke omstandigheden hun werk doen. Zij kregen geen borstrokken tegen de vorst, en geen poncho's tegen de regen. Zij stierven van de kou, de pokken en de pest, maar dat gaf niet. De arbeidsmarkt was ruim, er waren meer dan voldoende lijfeigenenen. Dat was het voordeel van de grote gezinnen uit die tijd.

Veel te eten hadden die arbeiders niet. Alleen de botervoorziening was goed. Waar de boeken ons willen doen geloven dat er slechts reuzel was, daar was in werkelijkheid roomboter in overvloed. De boseigenaar gaf een aannemer opdracht om hout te vellen. Hoe, dat deed er niet toe. Boter op het hoofd. De aannemer zocht wat werklozen bij elkaar en stuurde hen met zagen het bos in.

Veiligheid deed er niet toe. Boter op het hoofd. Het Boßschap (een middeleeuws praatgilde) stelde spelregels op, de Ons-Erkent-Ons-Regeling. De naleving deed er niet toe. Boter op het hoofd. En de bosarbeider, hij zaagde voort. Hij kon niet anders. Er moest

immers boter op de plank komen.

Gelukkig is alles tegenwoordig anders. Je hebt weliswaar nog steeds bouseigenaren, aannemers en bosarbeiders, maar er is veel veranderd. De pokken en de pest bijvoorbeeld, die zijn uitgeroeid. Goed, er is nog steeds kou en regen, maar de arbeidsomstandigheden zijn sterk verbeterd. We hebben een ARBO-wet, een vakbeweging, en een Boßschap dat als een havik op de naleving van de sociale spelregels toeziet. Maar we hebben nog steeds boter.

Er is een 5000 jaar oude relatie tussen "boter" en "bomen". Al in oude Indiase sagen werd beschreven hoe op een mooie dag boter uit het haar der goden viel, en dat op die plek een boom ontsprong. De goden bouwden een tempel rond die boom, en werden rijk van de donaties van de domme massa der gelovigen. Dat geld werd geïnd door priesters: de aannemers van die tijd. Om de goden extra te behagen (geld is niet alles, nietwaar) offerden de priesters jonge maagden onder die boom. En zie, de cirkel is rond: de bouseigenaren zijn de goden, de aannemers zijn de priesters, en de bosarbeiders zijn de jonge onschuldige maagden.

De conclusie is duidelijk: bouseigenaren hebben boter op hun hoofd, aannemers zijn Farizeeërs, en bosarbeiders zijn de klos. En dat is inderdaad, kort samengevat, de uitslag van een recent onderzoek naar de kwaliteit van de vellingsarbeid in Nederland. In de bosbouw zijn de middeleeuwen nog lang niet voorbij.